

Straat, wijk en gordel

Op woensdag 15 november 1995 organiseert de werkgroep Stedengeschiedenis een studiedag met de titel 'Straat, wijk en gordel'. De bijeenkomst is dit maal georganiseerd in Amsterdam, 's morgens op de vierde verdieping van het PC Hooftuis (Spuistraat 134, zaal 404), 's middags in de kelder van het Bungehuis (Spuistraat 210, zaal K06). De studiedag is gratis voor eenieder toegankelijk. Informatie kan worden ingewonnen bij Jan van den Noort (010-4366014)

Agenda:

- 10.30-11.00 Thera Wijsenbeek-Olthuis (UvA), Het Voorhout, 1670-1900. Een mentaliteitsgeschiedenis van een straat.
- 11.00-11.30 discussie.
- 11.30-12.00 Henk Schmal (UvA), Den Haag of 's-Gravenhage? De 19de-eeuwse gordel, een zone gemodelleerd door zand en veen.
- 12.00-12.30 discussie.
- 12.30-13.30 Lunch.
- 13.30-15.00 Elwin Koster (RUG), Een nieuwbouwwijk in de 17de eeuw. De ruimtelijke transformatie van de Groningse stadsuitleg.
- 15.00-15.30 discussie.

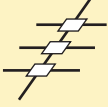
Thera Wijsenbeek-Olthuis, Het Voorhout, 1670-1900

De vraag die in deze lezing centraal staat is of een straat meer kan zijn dan de optelsom van de afzonderlijke bewoners en hun huizen. Bij het beantwoorden van die vraag kiest Thera Wijsenbeek voor een sociologische benadering met aandacht voor de netwerken rond familie, werk en sociaal leven en de invloed van die netwerken op straatleven, wooncultuur en architectuur. Twee thema's spelen in haar onderzoek een belangrijke rol: 1. de verschillen en overeenkomsten in woon- en leefcultuur tussen de adel en burgerlijke elite; 2. de (internationale) invloed van het hof en diplomaten op de woon- en leefcultuur aan het Voorhout.

Henk Schmal, Den Haag of 's-Gravenhage? De 19de-eeuwse gordel

Eind 19de eeuw was het voor iedereen duidelijk dat de residentie uit twee werelden bestond: het chique 's-Gravenhage, waar aristocraten, industriëlen, hoge ambtenaren en militairen woonden; en het geheel daarvan afgezonderde 'Den Haag' van de middenstanders en de arbeiders. Bij de aanleg van de 19de-eeuwse wijken lieten bouwondernemers en bewoners zich leiden door het onderscheid tussen zand- en veengrond: de zandzijde bleek aantrekkelijk als woongebied voor meervermogenden, de veenzijde voor industriële activiteiten en de huisvesting van arbeiders. Hoewel er per wijk en straat soms aanzienlijke verschillen waren in ontwikkeling bleef de tweedeling ook na 1900 voortbestaan.

De bijdrage van Henk Schmal gaat over de ruimtelijke geleding van Den Haag, de bronnen die als basis hebben gediend voor het weergeven van de geleding, waarom die geleding er zo uitziet en hoe die in de loop der jaren verandert. Centraal staat de 19de-eeuwse gordel van Den Haag en de periode 1900-1940.

Elwin Koster, Groningen aan het einde van de zestiende eeuw

In het AIO-onderzoek dat momenteel wordt uitgevoerd bij de vakgroep Kunst- en Architectuurgeschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen, maakt Elwin Koster aan de hand van archivalia en cartografische documenten een reconstructie van het ontstaansproces van de Groningse stadsuitleg. De computer en daarbij vooral de toepassing van Ruimtelijk Informatie Systemen speelt bij deze reconstructie een belangrijke rol. In zijn voordracht gaat Elwin Koster in op de problemen die zich voordoen als archivalia en cartografische documenten samen in één systeem moeten worden opgenomen en geanalyseerd. Hij demonstreert de mogelijkheden van het internet door gebruik te maken van de gegevens en cartografische documenten, die in Groningen verzameld en aldaar beschikbaar zijn.

Namens de Werkgroep Stedengeschiedenis
Jan van den Noort